

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Lenky Krupičkové a Mgr. Michala Bobka v právní věci žalobců: **a) T. D., b) M. D., c) D. D.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 21. 2. 2022, č. j. 22 Az 5/2022 - 32,

t a k t o :

- I. Soud **u s t a n o v u j e** žalobcům zástupkyní pro řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 21. 2. 2022, č. j. 22 Az 5/2022 - 32, Mgr. Karin Poncza Hadwigerovou, advokátku se sídlem Příčná 327/1, Havířov.
- II. Kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 21. 2. 2022, č. j. 22 Az 5/2022 - 32, **se n e p ř i z n á v á** odkladný účinek.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Podanou kasační stížností žalobci (dále též „stěžovatelé“) napadají v záhlaví označený rozsudek Krajského soudu v Brně (dále též „krajský soud“), kterým byla zamítnuta jejich žaloba proti rozhodnutí ze dne 29. 12. 2021, č. j. OAM-1021/ZA-ZA10-K01-2021, kterým žalovaný zamítl jejich žádost o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou dle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném pro rozhodné období (dále též „zákon o azylu“). Stěžovatelé současně požádali o ustanovení zástupce a o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[2] Podle § 105 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“) musí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti *zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.*

[3] Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. *navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.*

[4] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*

[5] Na základě výše citované právní úpravy tak stěžovateli může být na jeho návrh ustanoven zástupce tehdy, jsou-li současně splněny následující podmínky: (i) jsou-li dány předpoklady pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků a (ii) je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv. Pro naplnění podmínky osvobození od soudních poplatků musí účastník řízení současně doložit, že nemá dostatečné prostředky, a jeho návrh nesmí být zjevně neúspěšný.

[6] Stěžovatelka a), jakožto zákonná zástupkyně nezletilých stěžovatelů b) a c), v žádosti o ustanovení zástupce uvedla, že nemá dostatek finančních prostředků k úhradě advokáta, neboť pečuje o své nezletilé děti. Navrhla, aby stěžovatelům byla zástupkyní ustanovena Mgr. Karin Poncza Hadwigerová, advokátka se sídlem Příčná 327/1, Havířov. Pro účely rozhodnutí o ustanovení zástupce Nejvyšší správní soud stěžovatelům zaslal k vyplnění formulář *Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech*. V něm stěžovatelka a) uvedla, že nemá žádný majetek ani žádné příjmy, neboť je žadatelkou o mezinárodní ochranu. Je samoživitelkou pečující o tři děti. Pobírá částku životního minima a v pobytovém středisku v Havířově je jí poskytováno bezplatné ubytování.

[7] Z uvedeného plyne, že stěžovatelé nemají dostatečné prostředky k úhradě soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud dodává, že kasační stížnost nelze považovat za zjevně neúspěšný návrh a není dán ani žádný z důvodů nepřipustnosti kasační stížnosti vyjmenovaných v § 104 s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že stěžovatelé splňují zákonné podmínky pro plné osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. První podmínka pro ustanovení zástupce je proto splněna.

[8] Co se týče druhé podmínky pro ustanovení zástupce, Nejvyšší správní soud konstatuje, že řízení o kasační stížnosti je v tomto ohledu specifické, neboť zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem je jednou ze zákonných podmínek řízení o kasační stížnosti (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Proto není třeba naplnění této podmínky ve stávajícím řízení blíže zkoumat; zákonem vyžadovaná potřeba ve smyslu § 35 odst. 10 s. ř. s. se ze zákona předpokládá.

[9] Vzhledem k tomu, že v daném případě jsou splněny obě podmínky podle § 35 odst. 10 s. ř. s., vyhověl Nejvyšší správní soud návrhu stěžovatelů a ustanovil výrokem I tohoto usnesení jim k ochraně jejich práv Mgr. Karin Poncza Hadwigerovou, advokátkou se sídlem Příčná 327/1, Havířov. Při výběru ustanovené zástupkyně zdejší soud zohlednil zejména skutečnost, že zástupkyně sídlí v Havířově (tj. v místě současného pobytu stěžovatelů) a specializuje se na cizinecké právo a azylové právo (www.cak.cz). Za této

pokračování

situace je dle názoru soudu možno akceptovat návrh stěžovatelů na ustanovení jimi zvolené zástupkyně (rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2009, č. j. 7 Azs 24/2008, č. 1995/2010 Sb. NSS).

[10] Nad rámec výše uvedeného Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost obsahuje všechny zákonné náležitosti a Nejvyššímu správnímu soudu nic nebrání v tom, aby vydal rozhodnutí ve věci. Zástupkyně byla stěžovatelům ustanovena z důvodu znění § 105 odst. 2 s. ř. s.

[11] Stěžovatelé krom žádosti o ustanovení zástupce požádali i o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Konkrétně uvedli, že v situaci, kdy cizinec nepředstavuje hrozbu pro veřejný pořádek, veřejné zdraví nebo bezpečnost státu, by mu měla být zachována možnost setrvat na území České republiky až do pravomocného rozhodnutí soudu o jeho kasační stížnosti. Dále konstatovali, že hrozící újma v jejich případě spočívá jednak v nebezpečí, které hrozí v případě vycestování do země původu partnerovi stěžovatelky a) a otci stěžovatelů b) a c) (dále též „partner“ nebo „partner stěžovatelky a)“), a jednak v nebezpečí, které v případě vycestování hrozí samotným stěžovatelům, tj. těhotné stěžovatelce a) a nezletilým stěžovatelům b) a c). Negativní dopady proto hrozí celé rodině. Stěžovatelé pak dodali i to, že nebude-li jejich kasační stížnosti přiznán odkladný účinek, nebude mít pro stěžovatele případné pozitivní rozhodnutí soudu ve věci samé žádný význam, neboť se budou těžko domáhat opětovného vstupu na území České republiky.

[12] Žalovaný ve vyjádření k podanému návrhu vyslovil s přiznáním odkladného účinku kasační stížnosti nesouhlas. Je toho názoru, že přiznání odkladného účinku je vyhrazeno pouze pro ojedinělé případy, kdy by v důsledku okamžitého výkonu rozhodnutí došlo ke zcela konkrétní, závažné a nevratné újmě. Skutečnost, že výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí by pro stěžovatele znamenaly újmu, je povinen osvědčit právě stěžovatel, který se přiznání odkladného účinku v kasační stížnosti domáhá. Nestačí přitom v návrhu poukázat na možnost vzniku újmy. K tvrzenému nebezpečí partnera v zemi původu, žalovaný poukazuje na to, že jmenovaný i přes potíže tvrzené v průběhu správního řízení o udělení mezinárodní ochrany a údajný zájem státních orgánů o jeho osobu opakovaně opouštěl svou vlast zcela bez potíží. Jmenovaný byl přitom s moldavskými státními orgány v letech, kdy měl mít jím tvrzené obavy, opakovaně v kontaktu, aniž by to mělo mít jakýkoliv negativní dopad.

[13] Nejvyšší správní soud posoudil podaný návrh a dospěl k závěru, že podmínky pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti nejsou v daném případě naplněny.

[14] Podle § 107 s. ř. s. kasační stížnost nemá odkladný účinek; Nejvyšší správní soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat. Ustanovení § 73 odst. 2 až 5 se užije přiměřeně. Podle § 73 odst. 2 s. ř. s. platí, že soud na návrh žalobce po vyjádření žalovaného usnesením přizná žalobě odkladný účinek, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem.

[15] Z citovaných ustanovení vyplývá, že možnost přiznání odkladného účinku kasační stížnosti je ve smyslu § 73 odst. 2 s. ř. s. podmíněna kumulativním naplněním dvou objektivních podmínek: 1) výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí by pro stěžovatele znamenaly nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám; a 2) přiznání odkladného účinku kasační stížnosti nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem.

[16] Je třeba rovněž zdůraznit, že kasační stížnost proti rozhodnutí soudu ve správním soudnictví je oprávněným prostředkem mimořádným, a tedy nelze automaticky očekávat vyhovění návrhu na přiznání odkladného účinku. Přiznáním odkladného účinku se prolamují před vlastním rozhodnutím ve věci samé právní účinky pravomocného rozhodnutí krajského soudu. Na rozhodnutí krajského soudu je přitom třeba hledět jako na rozhodnutí zákonné a věcně správné, dokud není jako celek zákonem stanoveným postupem zrušeno. Odkladný účinek má charakter výjimky z pravidla, že kasační stížnost odkladný účinek nemá, a má být přiznáván pouze v případech, které takový postup svou specifickou povahou odůvodňují. Proto újma, která má hrozit žadateli o přiznání odkladného účinku, musí být vzhledem k poměrům žadatele natolik významná, že odůvodňuje uplatnění výjimky z pravidla, že kasační stížnost odkladný účinek nemá mít (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2020, č. j. 8 Azs 339/2019 - 38, publ. pod č. 4039/2020 Sb. NSS, bod [65], a ze dne 1. 7. 2015, č. j. 10 Ads 99/2014 - 58, publ. pod č. 3270/2015 Sb. NSS, bod [25]).

[17] Soud dále připomíná, že řízení o návrhu na přiznání odkladného účinku je stejně jako řízení o kasační stížnosti charakterizováno přísnou dispoziční zásadou. To znamená, že soud je při posuzování důvodnosti návrhu oprávněn vycházet pouze z důvodů, které účastník uvede ve svém návrhu. Návrh na přiznání odkladného účinku přitom musí být dostatečně individualizován a doložen konkrétními důkazy, protože navrhovatel nese jak břemeno tvrzení, tak břemeno důkazní. Navrhovatel musí dostatečně podrobně a určitě tvrdit, že mu hrozí nepoměrně větší újma, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, v čem konkrétně tato újma spočívá a jaký je její rozsah (srov. usnesení ze dne 29. 2. 2012, č. j. 1 As 27/2012 - 32). Hrozící újma musí být závažná a reálná, nikoliv pouze hypotetická a bagatelní (srov. usnesení ze dne 21. 5. 2014, č. j. 6 Afs 73/2014 - 56). Žádost o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti musí být dostatečně individualizovaná a podepřená konkrétními důkazy (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2012, č. j. 8 As 65/2011 - 74, či usnesení ze dne 20. 9. 2012, č. j. 8 Afs 40/2012 - 56).

[18] V souvislosti s posuzováním újmy hrozící stěžovatelům tedy Nejvyšší správní soud uvádí, že důvody možného vzniku nepoměrně větší újmy stěžovatelům oproti jiným osobám jsou zásadně individuální, závislé na osobách stěžovatelů a jejich konkrétní situaci. Povinnost tvrdit a osvědčit vznik újmy mají přitom stěžovatelé. Učiní tak zpravidla poukazem na konkrétní skutkové okolnosti případu [vedle výše uvedené judikatury srov. i usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2022, č. j. 6 Azs 70/2022 - 36, týkající se partnera stěžovatelky a)]. V nynějším případě však stěžovatelé konkrétní skutečnosti neuvedli, omezili se toliko na obecná tvrzení ohledně negativních následků povinnosti vycestovat, z nichž nebylo možno dovodit, že jejich situace patří mezi ty ojedinělé případy, pro něž je institut odkladného účinku kasační stížnosti vyhrazen. Rovněž Nejvyšší správní

pokračování

soud takové okolnosti z obsahu spisového materiálu nezjistil. Nutno v této souvislosti dodat, že stěžovatelka a) již není v současné době těhotná (dle jejího tvrzení uvedeného v *Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech* se jí dne 9. 6. 2022 narodila dcera Milena Dogari).

[19] Vedle obecného poukazu na vlastní povinnost vycestovat stěžovatelé v návrhu poukázali i na hrozbu v podobě blíže nespécifikovaného nebezpečí, které by při vycestování hrozilo partnerovi stěžovatelky a). Toto obecné tvrzení (v protikladu s konkrétními opačnými tvrzeními žalovaného o bezproblémových kontaktech partnera s moldavskými státními orgány v minulosti) nelze považovat za dostatečné vyličení konkrétních skutkových okolností případu stěžovatelů, aby Nejvyšší správní soud mohl odkladný účinek kasační stížnosti přiznat. K uvedenému důvodu pro přiznání odkladného účinku proto stěžovatelé neunesli břemeno tvrzení ani břemeno důkazní [podpůrně srov. usnesení ze dne 25. 4. 2022, č. j. 6 Azs 70/2022 - 36, ve kterém se zdejší soud obdobně vypořádal s obsahově prakticky shodnou argumentací partnera stěžovatelky a)]. Nutno dodat, že stěžovatelé neuvádějí, že by jmenovaný partner stěžovatelky a) disponoval nějakým pobytovým oprávněním na území České republiky. Ze skutečnosti, že celá rodina pobývá v pobytovém středisku a že partnerovi byla rovněž zamítnuta žádost o mezinárodní ochranu, lze usuzovat na to, že ani partner stěžovatelky a) nemá k pobytu na území České republiky žádné oprávnění. Z tohoto hlediska nepřiznání odkladného účinku kasační stížnosti nepředstavuje zásah do rodinného života stěžovatelů, neboť bez příslušného pobytového oprávnění jsou všichni povinni opustit území České republiky (srov. bod 10 usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2022, č. j. 6 Azs 70/2022 - 36).

[20] Stěžovatelé v návrhu rovněž tvrdili, že nebude-li kasační stížnosti přiznán odkladný účinek, nebude mít pro ně případné pozdější vyhovující rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ve věci samé již žádný význam, neboť se budou těžko domáhat opětovného vstupu na území České republiky. K tomuto tvrzenému důvodu pro přiznání odkladného účinku soud poznamenává, že státní příslušníci Moldavské republiky s biometrickým pasem jsou osvobozeni od vízové povinnosti při překročení hranic státu Evropské unie pro pobyty nepřekračující 90 dnů (nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 ze dne 14. 11. 2018, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni, příloha II). Ani tento důvod pro přiznání odkladného účinku neobstojí. Stran tvrzeného zachování možnosti setrvat na území České republiky až do pravomocného rozhodnutí soudu o kasační stížnosti stěžovatelů, Nejvyšší správní soud doplňuje, že stěžovatelé jsou v řízení zastoupeni advokátkou, která jim byla pro řízení o kasační stížnosti soudem ustanovena. V kasačním řízení nadto není pro uplatnění práva na projednání věci zpravidla osobní přítomnost stěžovatele nutná (srov. § 109 odst. 2 s. ř. s. a usnesení kasačního soudu ze dne 25. 4. 2022, č. j. 6 Azs 70/2022 - 36).

[21] Ze všech výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud návrhu stěžovatelů nevyhověl a kasační stížnosti odkladný účinek podle § 107 ve spojení s § 73 odst. 2 s. ř. s. nepřiznal, neboť nebyla naplněna již první z výše uvedených zákonných podmínek.

[22] Závěrem Nejvyšší správní soud doplňuje, že z rozhodnutí o přiznání či nepřiznání odkladného účinku kasační stížnosti nelze dovozovat jakékoli závěry ohledně toho, jak bude rozhodnuto o samotné kasační stížnosti (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 10. 2005, č. j. 8 As 26/2005 - 76, č. 1072/2007 Sb. NSS).

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 13. července 2022

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu